

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060303

DOM
2021-10-08
Stockholm

Mål nr
M 3555-20

Sid 1 (7)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-02-25 i mål nr M 4034-19,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Fastighets AB Nygård 2:14, 556708-3430
Linnégatan 87 B
115 23 Stockholm

Ombud: JN

Structor Vatten & Miljö Uppsala AB
Dragarbrunnsgatan 45
753 20 Uppsala

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

SAKEN

Ansökan om godkännande av överenskommelse om upphörande av Brogård-Nygårds
diktningföretag av år 1939

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom godkänner Mark- och miljööver-
domstolen överenskommelsen om upphörande av Brogård-Nygårds diktningföretag av
år 1939.

Dok.Id 1675156

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Fastighets AB Nygård 2:14 har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och godkänna överenskommelsen om att Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939 ska upphöra.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Fastighets AB Nygård 2:14 har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med bl.a. följande tillägg och förtydliganden:

Det framgår inte av den överklagade domen vilka bestämmelser i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, LSV, som mark- och miljödomstolen anser att överenskommelsen som träffats uppenbart skulle strida mot. En ny samfällighet för kvarvarande fastigheter skulle inte vara en lämplig lösning för detta område. Som det har sett ut hittills har dikningsföretaget varit eftersatt och det finns en överhängande risk att samma situation uppstår igen om en omprövning sker på ett sätt så att dikningsföretaget finns kvar. Dessutom krävs det tydligt lagstöd för att mot fastighetsägarens vilja kräva att denne ska delta i en samfällighet samt godta de inskränkningar i fastighetens nyttjande som detta innebär. Även om kringliggande fastigheter kan påverkas av vattenförhållandena är det inte ett skäl för att bibehålla en samfällighet eftersom det finns andra regleringar som reglerar förhållandet mellan fastighetsägare, såsom bestämmelsen om fastighetsägarens underhållsansvar av en vattenanläggning i 11 kap. 17 § miljöbalken samt de grannelagsrättsliga reglerna i 3 kap. jordabalken. Redan idag finns vattenanläggningar inom respektive fastighet som inte är samfälliga och som fastighetsägarna har ansvar för. Att en avveckling av samfälligheten skulle innebära att underhållet försummas kan därmed inte anses som ett i sammanhanget relevant argument. Överenskommelsen som delägarna har träffat innebär endast en ändring av förvaltningsformen av vattenanläggningen.

Behovet av avvattning har förändrats markant sedan markavvattningsföretaget bildades på 1930-talet. Även om fastighetsägaren har nytta av diket så har den verksamhet som bedrivs inom det tidigare båtadsområdet behov av ett annat skydd mot vatten än vad jordbruksmarken hade vid tidpunkten då företaget bildades. Fastighetsombildningar och ägarbyten har medfört att kommunen idag har stor del av ansvaret för de områden och delar som ursprungligen ingick i markavvattningsföretaget. I stort sett hela båtadsområdet är detaljplanelagt och utöver kommunens markinnehav består de övriga fastighetsägarna inom båtadsområdet av exploateringsföretag, Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och en privatperson. De fastigheter som finns inom den del av båtadsområdet som inte är detaljplanelagt ägs av kommunen och ett annat exploateringsföretag. Då det handlar om verksamheter inom detaljplanelagt område ska markens lämplighet för avsedd verksamhet med tanke på exempelvis översvämningsrisk säkerställas genom annan lagstiftning (exempelvis 2 kap. 5 § plan- och bygglagen [2010:900]). De delar av markavvattningsföretaget som ligger närmast Mälaren ingår i det kommunala naturreservatet Broängarnas naturreservat. Ägaren till fastigheten närmast Mälaren har tagit på sig ansvaret för de anläggningar som ingår i markavvattningsföretaget inom hans fastighet. Eftersom den delen av fastigheten ligger inom Broängarnas naturreservat ska underhåll av dikessträckan ske enligt den skötselplan som togs fram 2004 av Upplands-Bro kommun. Markavvattningsföretagets anläggningar används dock inte idag för transport av vattnet den sista sträckan ut till Mälaren, utan vattnet tar sig istället ut via en kanal som ligger inom naturreservatet och underhållet för den omfattas av skötselplanen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört i huvudsak:

Länsstyrelsen förespråkar inte att äldre markavvattningsföretag med inaktiva samfälligheter finns kvar. I aktuellt fall avstyrker dock länsstyrelsen en total avveckling av samfälligheten och förordar en omprövning av dikningsföretaget där de större fastigheterna, som framgår av bilaga 2 till ansökan, bildar en ny samfällighet och att fastigheter som ingår i kommunens verksamhetsområde för dagvatten utgår.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat ett yttrande från Jordbruksverket som har anfört bl.a. följande:

Bakgrunden till reglerna om samverkan mellan fastighetsägare för att anlägga och underhålla diken och andra markavvattningsanläggningar är att fastighetsägarna är beroende av att hela anläggningen fungerar, inte bara diket på den egna fastigheten. Typiskt sett har respektive fastighetsägare större behov av diket på nedre delen av fastigheten och diket nedströms fastigheten än diket på övre delen av sin fastighet som mest är till nytta för grannen uppströms. Om underhållet av någon del av anläggningen försummas leder det ofta till att olägenheter först uppstår på fastigheten uppströms. Om ansvaret för underhåll fördelas på respektive fastighetsägare så ligger ansvaret för underhåll på en part medan konsekvenserna av ett uteblivet underhåll till stor del drabbar en annan part. Så länge anläggningen finns kvar, behovet av avvattning finns kvar och fler än en fastighet eller motsvarande har nytta av anläggningen så gäller därför generellt att en avveckling av samfälligheten uppenbart strider mot LSV. Det kan dock inte uteslutas att det i enskilda fall kan finnas omständigheter som gör att samfälligheten inte längre fyller någon funktion. Om sådana omständigheter finns i detta fall kan verket inte bedöma eftersom verket inte känner till alla omständigheter.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ansökan om godkännande ska enligt 7 kap. 18 § LSV göras av en deltagare i samfälligheten vilket Fastighets AB Nygård 2:14 inte är, men Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att Fastighets AB Nygård 2:14 är behörig att ansöka eftersom bolagets ansökan får anses innefatta en ansökan om att bli delägare i samfälligheten.

Som angetts i mark- och miljödomstolens dom får enligt 7 kap. 18 § LSV ett godkännande av en överenskommelse att en samfällighet ska upphöra inte lämnas om det är uppenbart att överenskommelsen strider mot LSV. Bestämmelsen motsvarar

15 kap. 16 § vattenlagen (1983:291), se prop. 1997/98:45 Del 2 s. 367. Bestämmelsen infördes genom vattenlagen enligt förslag av vattenlagsutredningen, SOU 1977:27. I det betänkandet framgår att bestämmelsen delvis utformats med 43 § anläggningslagen (1973:1149, AL) som förebild (s. 271). Här kan dock noteras att 43 § AL endast gäller inträde eller utträde ur en samfällighet eller att en fastighets andelstal ska ändras; en sådan överenskommelse ska godkännas av lantmäterimyndigheten om det är uppenbart att överenskommelsen inte strider mot AL. Bestämmelsen i 43 § AL omfattar inte en överenskommelse att samfälligheten ska upphöra som 7 kap. 18 § LSV gör. Det saknas vägledning i förarbeten och praxis över vilka omständigheter som kan vara av betydelse när frågan gäller om en överenskommelse om att en markavvattningssamfällighet ska upphöra uppenbart skulle strida mot lagen.

Enligt 3 kap. 1 § LSV gäller att om någon ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till en markavvattning ska verksamheten bedrivas så att den blir till nytta även för en annan fastighet, om det begärs av ägaren till den andra fastigheten och det bedöms lämpligt. Ägare av fastigheter för vilka markavvattningen medför nytta ska delta i verksamheten.

Initiativet till en markavvattning är alltså frivilligt medan deltagandet är en skyldighet för de fastighetsägare som får nytta av verksamheten. Av detta får som utgångspunkt anses följa att en förutsättning för att samfälligheten ska få upplösas är att alla fastighetsägare som har nytta av markavvattningen är överens om det men om någon av de fastighetsägare som har nytta av markavvattningen motsätter sig detta ska den gemensamma förvaltningen bestå.

Beträffande den aktuella ansökan gällande Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939 har angetts att sedan dess tillkomst har fastighetsbildning skett så att i dagsläget mer än 100 fastigheter överlappar företags båtnadsområde. Den gemensamma förvaltningen av dikningsföretaget har inte fungerat, någon aktuell styrelse verkar inte finnas och inga uppdateringar avseende kostnadsfördelningslängd m.m. har gjorts av företaget trots ändringar av fastighetsindelningen. Av de 27 fastigheter som ursprungligen ingick i dikningsföretaget återstår idag 4 med samma fastighets-

beteckning som då företaget bildades varav 3 är belägna i den norra delen av dikningsföretagets nyttoområde inom detaljplaner som föreskriver bostadsbebyggelse och som också ingår i kommunens verksamhetsområde för dagvatten.

De fyra ursprungliga fastigheterna är enligt ansökan Finnsta 1:2 (ägare Upplands-Bro kommun), Härnevi 6:6 (ägare Brf Vita Rosen i Bro), Härnevi 8:10 (ägare Fastighets AB LE Lundberg) och Härnevi 8:12 (ägare Upplands-Bro kommunfastigheter AB). Det kan noteras att ingen av dessa fastigheter har angetts som part i överenskommelsen. Detta utgör dock inget hinder mot godkännande i detta fall eftersom mark- och miljödomstolen har gett alla fyra fastighetsägarna tillfälle att yttra sig över ansökan och ingen har avhörtts. Det får uppfattas så att ingen av dem har någon erinran mot att dikningsföretaget upphör. Dessutom har Upplands-Bro kommun undertecknat överenskommelsen som ägare till en annan fastighet i området och som ansvarig för verksamhetsområde för dagvatten. Alla fyra fastigheterna ligger inom område där Upplands-Bro kommun antingen ansvarar för dagvattenhanteringen eller där kommunen genom den nu aktuella överenskommelsen åtagit sig ansvaret för vattenanläggningen.

Inom samma planlagda område finns ett stort antal småhusfastigheter. Dessa har getts tillfälle att yttra sig över överenskommelsen med förslag till att dikningsföretaget ska avvecklas både innan ansökan gjordes och i mark- och miljödomstolen, genom såväl kungörelse som meddelande till fastighetsägarnas adress. Ingen fastighetsägare har avhörtts.

Nedströms den del av anläggningen som kommunen enligt detaljplan eller överenskommelsen ska underhålla har samtliga fastighetsägare inom nyttoområdet åtagit sig ansvaret för underhållet för den del av vattenanläggningen som finns på respektive fastighet. Genom överenskommelsen och skyldigheten i 11 kap. 17 § miljöbalken övergår ansvaret för underhåll av vattenanläggningen till dessa vid ett upphörande av dikningsföretaget. Till Upplands-Bro kommun övergår underhållsansvaret i enlighet med överenskommelsen och som huvudman för verksamhetsområdet för dagvatten samt som fastighetsägare.

Överenskommelsen om att dikningsföretaget ska upphöra visar att de fastighetsägare som ingått den bedömer att nyttan av en gemensamt förvaltd anläggning inte är större än det underhålls- och kostnadsansvar som de åtagit sig genom överenskommelsen. En omprövning av dikningsföretaget på det sätt som länsstyrelsen förespråkar skulle innebära ytterligare kostnader, framför allt i samband med förrättningen. Det finns också en risk för att de småhusfastigheter i nyttoområdets norra del, där kommunen i överenskommelsen åtagit sig ansvaret för vattenanläggningen, skulle förorsakas kostnader vid en omprövning till följd av förrättningen. Småhusfastigheternas eventuella behov av underhåll av vattenanläggningen kommer att tas om hand av Upplands-Bro kommun i enlighet med överenskommelsen.

Sammanfattningsvis får förutsättningarna för markavvattningsföretaget anses ha förändrats i sådan utsträckning att överenskommelsen om att Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939 ska upphöra bör godkännas, trots att anläggningen delvis finns kvar, behovet av avvattning kvarstår och fler än en fastighet har nytta av anläggningen. Överenskommelsen kan inte anses uppenbart strida mot LSV. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför överklagandet bifallas och överenskommelsen godkännas. Ansvaret för underhåll övergår därmed till respektive fastighetsägare samt till kommunen avseende verksamhetsområde för dagvatten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2021-11-05

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Roger Wikström, referent, tekniska råden Ingrid Johansson och Karina Liljeroos samt adjungerade ledamoten hovrättsassessorn Sanna Ordenius.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-02-25
meddelad i
Nacka

Mål nr M 4034-19

PARTER

Sökande

Fastighets AB Nygård 2:14, 556708-3430
Linnégatan 87 B
115 23 Stockholm

Ombud: SL
Structor Vatten & Miljö Uppsala AB
Dragarbrunnsgatan 45 3 tr
753 20 Uppsala

SAKEN

Ansökan om upphörande av Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939

AnläggningsID: 75187
Avrinningsområde: 128/129
Koordinater (SWEREF99 TM): N 6598920 / E 650320

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår ansökan om att Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939 ska upphöra.

BAKGRUND

Brogård-Nygård dikningsföretag bildades genom en förrättning 1939. När dikningsföretaget bildades var det 27 fastigheter som fick nytta av företaget och som blev deltagare i detta. De sträckor som ingick i företaget utgjordes av fem stycken öppna dikessträckor samt en täckt ledning. Av de ursprungliga 27 deltagarna återstår fyra. Inom nyttoområdet finns i dag fler än 100 fastigheter. Delar av nyttoområdet ligger inom verksamhetsområde för dagvatten där kommunen är huvudman. Inom nyttoområdet finns även tre samfälligheter. Ingen uppdatering har gjorts av företaget vilket gör att kostnadsfördelningslängden är inaktuell.

YRKANDE

Fastighets AB Nygård 2:14 (bolaget) har begärt att mark- och miljödomstolen ska godkänna ingiven överenskommelse om upphörande av Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939.

Bolaget har till stöd för sitt yrkande anfört i huvudsak följande:

Bolaget har som ägare till en fastighet inom nyttoområdet möjlighet att ansöka om att bli deltagare i företaget och därmed också möjlighet att, tillsammans med godkännande av övriga deltagare i markavvattningsföretaget, ansöka om att markavvattningsföretaget ska upphöra.

Genom att kostnadsfördelningslängden inte har uppdaterats har de fyra kvarvarande deltagarna i teorin hela det juridiska ansvaret för att markavvattningsföretagets ledningar underhålls vilket inte speglar den nytta fastigheterna har av anläggningarna. Företaget är inaktuellt till följd av att omfattande fastighetsförändringar har skett sedan 1939. Markanvändningen har förändrats inom området och ytterligare förändringar planeras vilket gör att syftet med företaget inte längre finns kvar.

Vid avveckling av markavvattningsföretaget övergår ansvaret för underhåll till respektive fastighetsägare som har en ledning inom sin mark om inget annat

bestäms. Ett godkännande och avtal om framtida underhåll har upprättats och skrivits under av de fastigheter som kommer att få ett framtida underhållsansvar. Upplands-Bro kommun har som huvudman för dagvatten godkänt att ta ansvar för de kvarvarande delarna av dikningsföretaget som ligger inom verksamhetsområdet för dagvatten. Berörda ägare till fastigheter inom nyttoområdet har fått information gällande avvecklingen av markavvattningsföretaget och ingen har motsatt sig en avveckling.

Huvudparten av de öppna ledningarna finns kvar, men delar har rörlagts. Sannolikt är de tidigare öppna ledningarna i nordost borta då detta numera är ett bostadsområde. Det är dock inte känt om de ursprungliga öppna ledningarna tillhörande dikningsföretaget finns kvar som rörlagda ledningar under bostadsområdet. Upplands-Bro kommun kommer att ta över ansvaret i detta område efter att markavvattningsföretaget har upphört. Ledningen längs till nordväst ligger inom kommunalt verksamhetsområde för dagvatten där kommunen som huvudman för dagvatten har godkänt att ta ansvar för de kvarvarande delarna av dikningsföretaget. Största delen av huvuddiket består fortfarande av öppen ledning, med trummor under vägar.

Det kommer inte att ske några fysiska åtgärder eller ingrepp i vattenanläggningen i samband med att dikningsföretaget upphör. Vattenanläggningen ska även fortsättningsvis underhållas i enlighet med 11 kap. 17 § miljöbalken.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen förespråkar inte att äldre markavvattningsföretag med inaktiva samfälligheter finns kvar, utan är generellt sett positiv till att inaktiva företag avvecklas. Länsstyrelsen avstyrker dock en total avveckling av samfälligheten i detta fall och förordar en omprövning, där de större fastigheterna bildar en ny samfällighet och fastigheter som ingår kommunens verksamhetsområde för dagvatten utgår.

Bolaget har inte visat att det saknas behov av markavvattning och möjligheten till kombinerade företag kan tillämpas då avloppsvatten avleds till ett markavvattningsföretag. En gemensam förvaltningsform är att föredra i detta fall då det finns flera stora fastighetsägare och höga naturvärden nedströms.

En gemensam förvaltning är till fördel både för fastighetsägarna och tillsynsmyndigheten. Ett enskilt dike försvårar samverkan utmed diket och komplicerar länsstyrelsens tillsyn eftersom varje enskild fastighetsägare behöver kontaktas var för sig. För att ingen ska drabbas av ökade kostnader kan kommunens andel kvarstå. Då bör kommunens dagvattenutsläpp till diket tillståndsprövas och andelen anpassas efter detta.

Om markavvattningsföretaget avvecklas helt får respektive fastighetsägare utmed diket underhållsansvar för sin del av diket. Detta medför ökade kostnader vilket fastighetsägarna förhoppningsvis är införstådda med. Vid en gemensam förvaltning av diket är det lättare att neka ytterligare dagvattenutsläpp och ställa krav på fördröjningsåtgärder, vilket är till nytta både för markägare och naturområden nedströms.

Det är angeläget att underhållet av diket fungerar tillfredsställande och att tillsynen inte försvåras med tanke på de höga naturvärdena nedströms. Diket, som också benämns Nygårdsbäcken, mynnar i Broviken. Broviken är ett Natura 2000-område (SE0110130) och ingår även i Broängarnas naturreservat. Broviken är även en del av Östra Mälarens vattenskyddsområde och Mälaren-Görvälns vattenförekomst (SE659044-160864). En gemensam förvaltning skulle vara mer gynnsamt med avseende på de allmänna intressena.

Bygg- och miljönämnden i Upplands-Bro kommun

Vid upphörande av en vattenverksamhet bör miljöteknisk markundersökning genomföras. I ansökan framgår inte föroreningsituationen för marken i och omkring det område som berörs av vattenverksamheten. En verksamhet som upphör får inte orsaka kvarstående skada eller olägenhet för människors hälsa, miljön eller

andra intressen oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan. I ansökan bör en naturvärdesinventering bifogas.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Dikningsföretaget har inte fungerat hittills och det finns inget som säger att det skulle fungera bättre med en samfällighet. Större delen av båtnadsområdet för markavvattningsföretaget är detaljplanelagt för bostads-, industri- och järnvägsdepåändamål. Jordbruksintresset, som dikningsföretag huvudsakligen är anpassade för, är väldigt begränsat inom området. Delar av de detaljplanelagda områdena inom båtnadsområdet är redan utbyggda med järnvägsdepå, bostäder och industri.

Det stämmer inte att en gemensam förvaltning skulle vara till fördel för fastighetsägarna. Dikningsföretaget har varit eftersatt och det finns en överhängande risk att samma situation uppstår igen om en omprövning sker på ett sätt så att dikningsföretaget finns kvar. Om ett dikningsföretag har missköts och saknar styrelse finns det ingen part länsstyrelsen kan vända sig till. Länsstyrelsen behöver då påbörja ett arbete med att ta reda på vem som ska kontaktas eller utse en syssloman för att få igång företaget. Detta är något som kräver betydligt mer arbete än att ta kontakt med enskilda fastighetsägare längs med dikessträckningen.

Diket fyller fortsatt en funktion inom området även om jordbruksintresset i stort sett helt har försvunnit. Bolaget är medvetet om vilka möjligheter som finns gällande framtida förvaltning av kvarvarande diken och rörledningar, men den bästa lösningen för att säkerställa framtida förvaltning av anläggningarna är den föreslagna. Lösningen innebär att fastighetsägarna och kommunen får en tydlighet i ansvaret av de delar som är kopplade till sin fastighet, i linje med fastigheternas och kommunens vilja, i stället för att tvinga in fastigheterna och kommunen i en gemensam förvaltning mot deras vilja.

Det som Upplands-Bro kommun efterfrågar anses inte vara relaterat till ansökan, då inga fysiska åtgärder eller ingrepp kommer ske i vattenanläggningen i samband med upphörandet av dikningsföretaget.

DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

Målet har med stöd av 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken avgjorts utan huvudförhandling. Målet har med hänsyn till dess omfattning och svårighetsgrad avgjorts av en lagfaren domare och ett tekniskt råd.

I fråga om en samfällighet enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, LSV, gäller att en överenskommelse om att någon ska träda i samfälligheten eller att samfälligheten ska upphöra har samma verkan som en tillståndsdom, om överenskommelsen på ansökan av en deltagare godkänns av mark- och miljödomstolen. Ett sådant godkännande får inte lämnas om det är uppenbart att överenskommelsen strider mot LSV (se 7 kap. 18 § LSV). Att 7 kap. 18 § är tillämplig även på samfälligheter som bildats enligt äldre bestämmelser framgår enligt 11 § lagen (1998:813) om införande av lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Ägare av fastigheter för vilka markavvattningen medför nytta ska delta i verksamheten. För utförande och drift av verksamheten utgör deltagarna en samfällighet. (Se 3 kap. 1 och 2 §§ LSV).

Ansökan om godkännande

Det är endast en deltagare i samfälligheten som kan ansöka om att en överenskommelse ska godkännas av domstolen. Fastighets AB Nygård 2:14 är inte deltagare i samfälligheten men har anfört att bolaget som fastighetsägare inom nyttområdet har möjlighet att ansöka om att bli deltagare.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning bör en ansökan om att en samfällighet ska upphöra kunna göras även av den som vill ansluta sig, jfr MÖD 2015:38. Bolagets begära om att dikesföretaget ska upphöra får därmed anses innefatta en ansökan om att bli deltagare i samfälligheten.

Förutsättningarna att godkänna överenskommelsen

Frågan är då om det finns förutsättningar att godkänna överenskommelsen om att den gemensamma förvaltningen ska upphöra och att ansvaret för framtida underhåll fördelas mellan fastighetsägarna. Överenskommelsen av undertecknats av berörda fastighetsägare samt av Upplands-Bro kommun. Någon tvist mellan parterna finns därmed inte. För att domstolen ska kunna godkänna överenskommelsen krävs dock också att den inte uppenbart strider mot LSV.

Ofta aktualiseras en avveckling av ett markavvattningsföretag när behovet av markavvattning har upphört och anläggningarna har försvunnit eller kommer att rivas ut. Även då ansvaret för anläggningarna ordnas på annat sätt, t.ex. genom inrättande av ett kommunalt va-område, kan det bli aktuellt att avveckla markavvattningsföretaget.

I detta fall finns markavvattningsanläggningarna, med öppna diken, i huvudsak kvar, även om diken delvis rörlagts. Det har inte framkommit att det skulle vara aktuellt att riva ut anläggningarna. Behovet av markavvattning synes kvarstå även om anläggningarna tillgodoser andra behov i dag än det jordbruksintresse för vilket dikesföretaget inrättades. Det finns flera fastigheter inom nyttoområdet och befintliga anläggningar ligger också på flera olika fastigheter, t.ex. sträcker sig det s.k. huvuddiket över flera fastigheter med olika ägare.

I ett fall som detta, när det finns ett fortsatt behov av markavvattning och det finns flera fastigheter inom nyttoområdet, kan det vara en fördel med en gemensam förvaltning av anläggningarna. Detta med hänsyn till förutsättningarna att bedriva en effektiv tillsyn, men också utifrån deltagarnas underhålls- och kostnadsansvar.

Eftersom det i samband med prövning av en ny markavvattning med flera deltagare automatiskt bildas en samfällighet enligt 3 kap. 2 § LSV, kan en överenskommelse om att en markavvattningssamfällighet ska upphöra trots att det fortfarande är flera deltagare som har ett fortsatt behov av markavvattning, anses strida mot LSV. Mot denna bakgrund anser mark- och miljödomstolen att det inte finns förutsättningar att

godkänna överenskommelsen om upphörande av Brogård-Nygårds dikningsföretag av år 1939.

Sökanden har anfört att den nuvarande förvaltningen av markavvattningsföretaget inte fungerar. Domstolen har inte anledning att ifrågasätta detta, men noterar att ett alternativ till att avveckla företaget kan vara den lösning som länsstyrelsen förespråkat, dvs. en omprövning av företaget där de fastigheter som ingår kommunens verksamhetsområde för dagvatten kan utgå och de kvarvarande större fastigheterna som har nytta av markavvattningen bildar en ny samfällighet.

Vid en sammantagen bedömning anser mark- och miljödomstolen att ett upphörande av markavvattningsföretaget inte kan anses förenligt med LSV. Därmed saknas det förutsättningar för att bifalla ansökan.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-01)

Överklagande senast den 17 mars 2020.

Malin Wik

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand.